

REISLUSTIGE 'VAN EENBERGENS'

REISLUSTIGE 'VAN EENBERGENS' VERLATEN HEEMBERG

Nergens in de regio is de ruimtelijke dynamiek zo groot als in Veghel. Veghelaren zijn immers landmakers. Gedreven door een florerende economie creëerden ze het huidige landschap dat een mengelmoes is van authentiek Meierijs beekdallandschap, ruilverkaveling en verstedelijking. Waar het oude Veghel verdwenen is, zou je verwachten dat haar verhalen ook verloren raakten. Toch dragen mensen in de hele regio via hun familienaam (on)bewust die oude verhalen met zich mee. In deze serie passeren typische, in Veghel gewortelde familienamen de revue.

Door: Rolf Vonk

De hoge, droge dekzandruggen langs het beekdal van de Aa waren in de vroege middeleeuwen geschikte woonplaatsen. Zo wijst Ham op een droge landtong in het natte beekdal en werd de dekzandrug tussen het Havelte en Ham Heemberg genoemd. 'Heem' of 'heim' betekent woonplaats en de Heemberg was dus letterlijk een hoge en droge woonplek. De Heemberg behoorde tot de buurt Ham. Op de plek van Ham 1 stond de boerderij van Lenaert Evert van Ham en Willemke Wouter van Coelen. Hun nakomelingen noemden zich Van Heembergen. In de loop van de tijd ontstonden er verschillende schrijfwijzen, waarvan Van Eenbergen en de dialectvariant Van Himbergen tot op de dag van vandaag in gebruik zijn. Hoewel Dirck Melissen van Heembergen zich als deken van het Haveltse Sint-Antoniusgilde nog met zijn geweer inzette om zijn 'heem' Veghel in de Tachtigjarige Oorlog te bewaken, waren zijn nakomelingen niet honkvast. Van Heembergen behoort tot de meest reiszuchtige Veghelse families, want de familienaam komt inmiddels in meerdere delen van het land voor. Al in de zeventiende eeuw belandde één van de zonen via zijn huwelijk in Sint-Oedenrode, waar een enorme tak Van Himbergen in de Kempen van afstamt. Opvallend genoeg keerde de naam in 1927 via elektricien Jan van Himbergen vanuit Berlicum in Veghel terug. In Amsterdam bleef de naam als Van Heembergen bestaan. Daar streken rond 1680 de gebroeders Gerit en Willem Dirck van Heembergen 'van Veggel' neer, welke laatste als metselaar in de Suikersteeg woonde. De groeiende stad kende een constante bedrijvigheid met een door handelscompagnieën beheerst imperium. Het was broer Hendrick Dirck van Heembergen die voor de wilde vaart koos. Hij stierf in 1678 ergens in de Caraïben als soldaat onder de Westindische Compagnie. De naamsvariant Van Eenbergen verspreidde zich in 1752 van Veghel naar Rotterdam toen Lambert van Eenbergen 'uit de Meijerij' daar huwde, maar deze spellingsvariant is tegenwoordig vooral in de dorpen rondom Veghel te vinden. Met name de familietak van bakkers in Gemert en Erp is bekend. Hun bakkerswinkel is in het Boerenbondsmuseum deels gereconstrueerd. En ook de kruidenierswinkel 'Gîmmersse Negôssie' of Gemertse Handel van de Van Eenbergens leeft daar voort. In Veghel is de familie Van Eenbergen nu nog bekend als uitbater van Vlas-Graan en Koffie.

De feestelijke opening van de geasfalteerde weg van het Havelte naar het Ham in 1963. De woningen (links) op de hoek Kruigenstraat-Ham staan op de plek waar ooit Lenaert van Ham en Willemke van Coulen woonden. (Foto: Vehchele, deelcollectie Lambert van Berkel).